

Wspomnienie o prof. dr hab. Bolesławie Rutkowskim

Bolesław Rutkowski – Obituary

W dniu 8 września 1990 roku zmarł Bolesław Rutkowski, profesor zarządzania lasu na Wydziale Leśnym Akademii Rolniczej w Krakowie. Pogrzeb odbył się 14 września na Cmentarzu Rakowickim. W ten chłodny wrześniowy dzień na ostatnie spotkanie z Profesorem przybyła najbliższa rodzina, rzesze leśników, nauczycieli aka-

demickich, studentów, przyjaciół, kolegów i współpracowników. W imieniu Wydziału Leśnego pożegnał Profesora Dziekan, który powiedział:

Z bólem, głęboką zadumą i żalem serdecznym stajemy u grobu Twojego, Drogi Profesorze. Pragniemy Ci powiedzieć, że życie Twe jest wzorem dla młodych.

Prof. zw. dr hab. Bolesław Rutkowski urodził się 14 stycznia 1923 roku w Gdańsku. W tym mieście uczęszczał do szkoły podstawowej. Do Gimnazjum – początkowo również w Gdańsku, a następnie w Poznaniu. W okresie wojny pracował w Krakowie

jako robotnik, później jako księgowy w Żniatynie koło Sokala. W sierpniu i wrześniu 1944 roku brał udział w Powstaniu Warszawskim jako żołnierz Armii Krajowej. Od września 1944 roku do maja 1945 roku był jeńcem w obozie Stalag XIA w Altengrabow pod Magdeburgiem.

W latach 1945--1951 studiował leśnictwo na Uniwersytecie Jagiellońskim. Po ukończeniu studiów przez 15 lat do 1966 roku pracował w Biurze Urządzania Lasu i Projektów Leśnictwa na różnych stanowiskach. Wieloletnia praktyka zaowocowała cenioną do tej pory "Monografią leśno-urządzeniową charakterystycznych typów drzewostanów w Krainie Karpackiej". Za pracę tę w 1965 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk leśnych.

Od 1966 roku aż do ostatnich chwil życia pracował na Wydziale Leśnym Akademii Rolniczej, uzyskując w 1969 roku stopień doktora habilitowanego z zakresu urządzania lasu za pracę "Regulacja rozmiaru użytkowania rębnego w zrębowym sposobie zagospodarowania w świetle teorii i badań" a następnie tytuły profesora nadzwyczajnego i zwyczajnego. Bogaty dorobek naukowy i dydaktyczny (79 opublikowanych prac, w tym 49 rozpraw, 26 artykułów, 3 skrypty i rozdziały w podręcznikach i 4 artykuły popularno-naukowe) wiąże się z zagadnieniami dendrometrii, inwentaryzacji i regulacji w urządzaniu lasu.

Mimo stosunkowo krótkiego okresu pracy na Wydziale prof. Rutkowski rozwinął nowoczesne metody inwentaryzacji, kontroli lasu oraz systemy i metody regulacji gospodarstwa leśnego, jak również rozmiaru użytkowania lasu. Dzięki tym pracom prof. Rutkowski był twórcą krakowskiej szkoły urządzania lasu. Kierunek ten rozwijają Jego uczniowie z Katedry Urządzania Lasu. Dorobek naukowy stawia prof. B. Rutkowskiego w rzędzie najwybitniejszych leśników polskich, a prace z zakresu regulacji rozmiaru użytkowania są znane i cenione n.in. w Niemczech i Szwajcarii.

Prof. B. Rutkowski był doskonałym dydaktykiem, wykłady Jego zawierały głęboką treść i prowadzone były z młodzieńczą swadą. Jego działalność dydaktyczna zaowocowała promowaniem 6 doktorów, z których 1 jest obecnie docentem. Jako wybitny uczony i doskonały organizator przez 5 kolejnych kadencji – od 1972 do 1987 roku – pełnił funkcję Dziekana Wydziału Leśnego. Odszedł od nas człowiek pełen energii i radości życia, który w ciągu 24 lat pracy dla Wydziału Leśnego znał tylko jedno dostojeństwo – wielkie dostojeństwo pracy. Troszczył się o Wydział, Jego sukcesy i porażki przeżywał jako osobiste. Otaczał opieką młodszych, służył radami metodycznymi z zakresu statystyki prawie wszystkim doktorantom i habilitantom. Wskazywał interesujące tematy, nierozwiązane zagadnienia.

Był to nie tylko wybitny uczony, ale człowiek wielkiego serca, otwarty dla każdego, wrażliwy na krzywdę. Szukał prawdy i jej bronił. Jego łagodne, serdeczne spojrzenie i ciepły uścisk dłoni pokrzepiało wielu. Dla człowieka, który odszedł z życia z poczuciem dobrze spełnionego obowiązku, śmierć jest zjawiskiem jasnym i prostym, jak proste są prawa przyrody. Nie ma w niej smutku i tragizmu. Zjawiskiem tragicznym jest ona dla tych, którzy zostają, tracąc człowieka, którego kochali i cenili. Tragizm ten uwydatnia się tym bardziej ostro, im większa jest wartość człowieka, który od nas odchodzi. Władanie tych prostych praw odczuwamy wszyscy w chwili obecnej.

Na świecie często stawiają pomniki. Na świecie rzadko stawiają pomniki naukowcom, a chyba nigdy leśnikom. Ty Profesorze zbudowałeś swój pomnik. Będzie nim nie żałoba lecz lasy krynickie, tatrzańskie, bieszczadzkie, które urządziłeś i odnawiałeś.

Twe serce przestało dla nas bić, będzie nam Ciebie brak. Mówimy Ci do widzenia, bo Ty jako głęboko wierzący odszedłeś w przekonaniu, że rodzinę, swoich bliskich, uczniów i kolegów spotkasz. Ziemia niech Ci lekką będzie a szum lasów karpackich pieśnią wieczną".

Andrzej Jaworski

Wykaz ważniejszych publikacji prof. zw. dr hab. Bolesława Rutkowskiego

1. O pewnym schemacie planowej regulacji obszaru wyrębu. Listy Biometryczne nr 6-7-8, 34, Wrocław 1965
2. Probabilistyczna teoria relaskopu. Acta Agraria et Silvestria. Ser. Silv. t. 8, 1968
3. Regulacja rozmiaru użytkowania rębego w zrębowym sposobie zagospodarowania w świetle teorii i badań. Zesz. Nauk. WSR w Krakowie. Rozpr. hab. nr 13, 1969
4. Problem regulacji w gospodarstwie leśnym. Sylwan nr 2, 1971
5. Wstępne wyniki zastosowania statystyczno-matematycznego kontrolnego sposobu inwentaryzacji w rezerwacie Turbacz im. Wł. Orkana w Gorcach. Zesz. Nauk. WSR w Krakowie, nr 72, Leśnictwo z. 7, 1972
6. Problemy inwentaryzacji i regulacji w urządzaniu lasu. Skrypty dla Szkół Wyższych AR w Krakowie, 1972
7. Proces decyzyjny w urządzaniu lasu. Sylwan nr 4, 1972
8. Nowa metoda regulacji rozmiaru użytkowania rębego w przerębowo-zrębowym sposobie zagospodarowania. Acta Agraria et Silvestria, Ser. Silv. t. 14, 1974
9. Urzędzeniowe treści klasyfikacyjne systemu sposobów zagospodarowania lasu. Sylwan nr 7, 1975
10. Uwagi metodyczne o ewidencji i regulacji w gospodarstwie z rębiami stopniowymi. Sylwan nr 2, 1976
11. Teoretyczne podstawy, technika pomiaru i rachunku miąższości z prób relaskopowych. Zesz. Nauk. AR w Krakowie nr 144. Leśnictwo z. 11, 1978
12. Błędy i praktyczna dokładność statystyczno-matematycznych systemów inwentaryzacji lasu. Sylwan nr 1, 1981
13. Metodyczne uwagi o systemie regulacji rozmiaru użytkowania rębego w gospodarstwach przerębowo-zrębowych z rębnią częściową. Sylwan nr 10, 11, 12, 1981
14. Suma miąższości drzew na powierzchni próbnej w zależności od jej wielkości. Sylwan nr 2, 1984

15. Dokładność i efektywność metod inwentaryzacji lasu na powierzchniach próbnych kołowych, relaskopowych i szóstkowych. *Acta Agraria et Silvestria. Ser. Silv. t. 25, 1986*
16. Optymalizacja regulacji użytkowania rębnych drzewostanów. Warszawa 1986, PWRiL
17. Model stanu i rozwoju drzewostanów karpaccich. *Zesz. Nauk. AR w Krakowie nr 215, Leśnictwo z. 17, 1987*
18. Dokładność oceny przyrostu miąższości kontrolnych powierzchni próbnych. *Acta Agraria et Silvestria. Ser. Silv. t. 28, 1989*
19. Urządzanie lasu. Cz. I. Skrypty dla Szkół Wyższych w Krakowie. 1989
20. Metody oceny stopnia żywotności zbioru drzew w środowisku leśnym na podstawie kontroli ubytku, dorostu i przyrostu. *Zesz. Nauk. AR w Krakowie (w druku), 1990*
21. Wartość średnia i wariancja cech dendrometrycznych na powierzchniach próbnych o różnej wielkości. *Zesz. Nauk. AR w Krakowie (w druku), 1990.*